

De nieuwe achternaam

Elena Ferrante

De nieuwe achternaam

DE GENIALE VRIENDIN 2

Adolescentie

Vertaald uit het Italiaans
door Marieke van Laake

Wereldbibliotheek

Eerste druk 2015
Achtentwintigste druk 2024

Oorspronkelijke titel *Storia del nuovo cognome*

© 2012 Edizioni e/o

© 2015 Nederlandse vertaling Marieke van Laake /
Wereldbibliotheek

Alle rechten voorbehouden

Omslagontwerp Studio Jan de Boer

Foto omslag Eduardo Castaldo © Wildside SRL /
Umedia Production SPRL 2018

NUR 302

ISBN 9789028453449

www.wereldbibliotheek.nl

Wereldbibliotheek maakt deel uit van Park Uitgevers

ADOLESCENTIE

1

In de lente van 1966 vertrouwde een erg opgewonden Lila* mij een metalen doos toe waarin acht schriften zaten. Ze zei dat ze ze niet langer in huis kon bewaren. Ze was bang dat haar man ze zou lezen. Afgezien van een paar ironische opmerkingen over al het touw dat ze eromheen had gebonden, nam ik de doos zonder verder commentaar mee. Onze relatie was in die periode allerbelabberdst, maar dat leek alleen ik te vinden. De zeldzame keren dat we elkaar zagen, wees niets erop dat zij zich ongemakkelijk voelde en hatelijke opmerkingen maakte ze ook nooit.

Toen ze me vroeg te zweren dat ik de doos nooit, om geen enkele reden, zou openmaken, deed ik dat. Maar ik zat nog niet in de trein of ik maakte het touw los, haalde de schriften tevoorschijn en begon te lezen. Het was geen dagboek, ook al kwamen er gedetailleerde verslagen in voor van gebeurtenissen uit haar leven vanaf het einde van de lagere school. Het leek meer een halstarrige oefening in schrijven. Ze schreef over van alles: een boomtak, de meertjes, een steen, een blad met witte nerven, de pannen thuis, de verschillende onderdelen van een koffiepote, de vuurpot, steenkool, houtskool, een minutieuze plattegrond van de binnenplaats, de grote weg, het geroeste, ijzeren skelet aan de andere kant van de meertjes, het parkje en de kerk, het rooien van de begroeiing langs de spoorrails, de nieuwe flats, het huis van haar ouders, het gereedschap dat haar vader en haar broer gebruikten om schoenen te repareren, hun bewegingen als ze aan het werk waren, en vooral kleuren, de kleuren van alles wat je maar bedenken kunt op verschillende momenten van de dag. Maar er waren niet alleen beschrijvende bladzijden. Er kwamen ook losse woorden in voor,

---

* Zie voor de lijst van personages blz. 475 e.v.

in het dialect en in het algemeen beschaafd Italiaans, soms omcirkeld, zonder verder commentaar. En vertaal oefeningen uit het Latijn en het Grieks. En hele stukken in het Engels over de winkels in de wijk, over wat er verkocht werd, over de kar vol groenten en fruit die Enzo Scanno elke dag, met zijn hand aan de halster van zijn ezel, van straat naar straat reed. En talloze uiteenzettingen over de boeken die ze las en de films die ze in de parochiezaal zag. En veel van de ideeën die ze had verdedigd in haar discussies met Pasquale en tijdens het gebabbel met mij. Natuurlijk, het geheel had iets grilligs, maar wat Lila ook in taal vatte, het kreeg reliëf, en zelfs op de bladzijden die ze als elf-, twaalfjarige had geschreven, trof ik niet één regel aan die kinderlijk klonk.

Doorgaans waren de zinnen uiterst precies geformuleerd, met veel zorg voor de interpunctie, en was het handschrift elegant, zoals juffrouw Oliviero het ons had geleerd. Maar soms leek Lila geen zelfdiscipline meer te kunnen opbrengen, alsof ze gedrogeerd was. Dan werd alles gejaagd, kregen haar zinnen een opgewonden ritme en verdween de interpunctie. Over het algemeen keerde haar ontspannen en heldere stijl alweer snel terug. Maar het kon ook gebeuren dat ze zichzelf bruusk onderbrak en de rest van de bladzijde vulde met tekeningetjes van kronkelige bomen, onregelmatige, rokende bergen, grimmige gezichten. Die combinatie van ordelijkheid en onordelijkheid fascineerde me en hoe meer ik las, hoe meer bedrogen ik me voelde. Wat een oefening lag er achter de brief die ze me jaren eerder op Ischia had gestuurd – daarom was die zo goed geschreven. Ik deed alle schriften terug in de doos en nam me voor er verder niet meer in te neuzen.

Maar ik zwichtte algauw, er ging van die schriften eenzelfde aantrekkingskracht uit als er van Lila zelf vanaf haar jongste jaren was uitgegaan. Ze had de wijk, haar familie, de Solaras, Stefano, iedereen en alles met onbarmhartige precisie beschreven. En wat te zeggen van de vrijheid die ze had genomen ten aanzien van mij, van wat ik zei en dacht, van de mensen van wie ik hield, zelfs van mijn uiterlijk. Ze had momenten die voor haar beslissend waren geweest vastgelegd zonder zich om wie of wat dan ook te bekom-

meren. Kijk, daar stond haarscherp het plezier beschreven dat ze had beleefd toen ze, tien jaar oud, dat verhaaltje schreef, *De blauwe fee*. En kijk, even scherp, het verdriet omdat onze juffrouw Oliviero zich niet had verwaardigd ook maar één woord over dat verhaal te zeggen, sterker nog, het had genegeerd. En de irritatie, de woede omdat ik zonder me iets van haar aan te trekken naar de middenschool was gegaan en haar in de steek had gelaten. En het enthousiasme waarmee ze schoenen had leren repareren, en het gevoel van revanche dat haar ertoe had gebracht nieuwe schoenen te ontwerpen, en het plezier om daar samen met haar broer Rino een eerste paar van te verwezenlijken. En de pijn toen Fernando, haar vader, had gezegd dat de schoenen niet deugden. Er lag van alles in die bladzijden, maar vooral haar haat jegens de broers Solara, en de meedogenloze vastberadenheid waarmee ze de liefde van de oudste, Marcello, had afgewezen. En het moment waarop ze daarentegen had besloten zich te verlossen met de zachtmoedige Stefano Carracci, de kruidenier, die uit liefde het eerste door haar gemaakte paar schoenen had willen kopen, waarbij hij had gezworen dat hij ze altijd zorgvuldig zou bewaren. En o, dat mooie moment waarop ze zich, vijftien jaar oud, een rijk en elegant dametje had gevoeld aan de arm van haar verloofde, die alleen maar omdat hij van haar hield een hoop geld had geïnvesteerd in de schoenfabriek van haar vader en haar broer, schoenfabriek Cerullo. En wat een voldoening had het haar gegeven: de schoenen die zij had bedacht bijna allemaal uitgevoerd, een huis in de nieuwe wijk, haar huwelijk toen ze zestien was. En wat een prachtig trouwfeest was daarop gevolgd, en wat had ze zich gelukkig gevoeld. Maar toen was Marcello Solara verschenen – samen met zijn broer, terwijl het feest in volle gang was – met aan zijn voeten uitgerekend de schoenen waarvan haar man had gezegd dat hij er zo op gesteld was. Haar man. Wat voor man had ze getrouwd? Zou hij, nu hun huwelijk een voldongen feit was, zijn onechte gezicht afrukken en haar het afschuwelijk echte tonen? Vragen, en de onopgesmukte feiten van onze armoede. Ik was veel met die bladzijden bezig, dagen, wekenlang. Ik bestudeerde ze, leerde er ten slotte stukken

van uit het hoofd, stukken die me bevielen, me in vervoering brachten, me biologeerden en me krenkten. Achter de natuurlijkheid ervan ging vast en zeker een truc schuil, maar ik kon niet ontdekken welke.

Ten slotte liep ik op een novemberavond geërgerd met de doos naar buiten. Ik verdroeg het niet meer Lila almaar bij me te hebben, in me te voelen, zelfs niet nu ik erg gewaardeerd werd, zelfs niet nu ik een leven buiten Napels had. Op de Solferinobrug bleef ik naar de lichtjes staan kijken, die gefilterd werden door een ijskoude nevel. Ik zette de doos op de brugleuning, duwde hem beetje bij beetje van me af, totdat hij in de rivier viel. Bijna alsof zij, Lila zelf, daar in levenden lijve naar beneden stortte met haar gedachten, haar woorden, met het venijn waarmee ze iedereen altijd lik op stuk gaf, wie het ook was. Met die manier van haar waarop ze bezit van me nam, zoals ze dat met iedereen deed en met alle dingen en gebeurtenissen en kennis waarmee ze, al was het maar even, in aanraking kwam: boeken en schoenen, zachtheid en geweld, het huwelijk en de eerste huwelijksnacht en haar terugkeer naar de wijk in de nieuwe rol van mevrouw Raffaella Carracci.

2

Ik kon niet geloven dat die aardige, zo verliefde Stefano de herinnering aan het kleine meisje Lila, het teken van haar inspanning op de door haar bedachte schoenen, aan Marcello Solara had gegeven.

Ik vergat Alfonso en Marisa die met glanzende ogen aan tafel met elkaar zaten te praten. Ik lette niet meer op het dronken gelach van mijn moeder. De muziek, de stem van de zanger, de dansende paren, Antonio die naar het terras was gegaan en overvallen door jaloezie aan de andere kant van de glaswand naar de paarsige stad en de zee stond te staren. Alles vervaagde. Zelfs het beeld van Nino verzwakte, die zojuist als een aartsengel zonder blijde boodschap de zaal had verlaten. Ik zag alleen Lila nog, die opgewonden in

Stefano's oor praatte. Zij doodsbleek in haar trouwjurk, hij zonder glimlach en met een wittige vlek van ongemak op zijn verhitte gezicht, van voorhoofd tot over de ogen, als een carnavalsmasker. Wat gebeurde er, wat zou er gaan gebeuren? Mijn vriendin trok met beide handen de arm van haar man naar zich toe, met al haar kracht. En ik, die haar door en door kende, voelde dat ze hem zou hebben afgerukt als ze had gekund en er hoog boven haar hoofd mee door de zaal zou zijn gelopen, terwijl het bloed op haar sleep drupte. En dat ze zich van die arm zou hebben bediend alsof het een knots of een ezelskaak was om Marcello met een goed gemikte klap in zijn gezicht te slaan. Ja, dat zou ze hebben gedaan. Mijn hart bonsde wild bij die gedachte, mijn keel werd droog. En daarna zou ze allebei de jongens de ogen uitkrabben, het vlees van het gebeente van hun gezicht trekken en hen bijten. Ja, ja, ik voelde het, ik wilde dat dat gebeurde. Einde van de liefde en van dat onverdraaglijke feest, niks omhelzingen in een bed in Amalfi. Meteen alles en iedereen uit de wijk vernielen, er een ravage van maken. Wegvluchten samen, Lila en ik, ver weg gaan wonen en alle treden naar de verloedering afgaan, onszelf vrolijk vergooiend, alleen wij samen, in onbekende steden. Het leek me de juiste afloop voor die dag. Als niets ons kon redden, geld niet, een mannenlijf niet en ook studie niet, dan konden we net zo goed meteen alles vernielen. In mijn borst voelde ik haar woede groeien, een kracht die deels van mij was en deels van haar en die me vervulde van het genot mezelf te verliezen. Ik wilde dat die kracht onhoudbaar werd, maar ik merkte dat ik er ook bang voor was. Pas later zag ik in dat ik alleen maar kalm ongelukkig kan zijn, omdat ik niet tot heftige reacties in staat ben. Ik ben er bang voor, ik blijf liever stilletjes mijn rancune koesteren. Lila niet. Toen ze opstond deed ze dat zo resoluut dat de tafel en het bestek op de vuile borden ervan trilden en er een glas omviel. Terwijl Stefano zich werktuiglijk haastte om de wijn die naar de jurk van mevrouw Solara stroomde tot stilstand te brengen, liep zij met snelle pas via een zijdeur de zaal uit, haar jurk losrukkend telkens als hij ergens aan bleef haken.

Ik wilde achter haar aan rennen, haar hand vastpakken en haar

toefluisteren: ‘Weg, weg van hier.’ Maar ik deed niets. Stefano wel. Na een korte aarzelendheid ging hij haar achterna, dwars tussen de dansende paren door.

Ik keek om me heen. Iedereen had gemerkt dat de bruid kwaad was weggelopen. Maar Marcello bleef op een samenzweerderige manier met Rino kletsen, alsof het normaal was dat hij die schoenen aan zijn voeten had. En de metaalhandelaar ging door met zijn toosten, die steeds schunniger werden. Degenen die zich onderaan voelden staan in de hiërarchie van de tafelschikking en de genodigden, bleven moeizaam proberen er toch iets van te maken. Kortom, afgezien van mij leek niemand te beseffen dat het net gevierde huwelijk – dat waarschijnlijk stand zou houden tot de dood van de echtgenoten, met veel kinderen, heel veel kleinkinderen, vreugde en verdriet, zilveren bruiloft, gouden bruiloft – voor Lila al morsdood was, hoe haar man ook probeerde vergiffenis te krijgen.

3

De feiten stelden me in eerste instantie teleur. Ik ging naast Alfonso en Marisa zitten, zonder op hun gebabbel te letten. Ik verwachtte tekenen van verzet, maar er gebeurde niets. Het was zoals gewoonlijk moeilijk om in Lila's hoofd te kijken. Ik hoorde haar niet schreeuwen, ik hoorde haar niet dreigen. Stefano verscheen een half uur later, heel vriendelijk. Hij had zich omgekleed, de wittige vlek op zijn voorhoofd en om zijn ogen was verdwenen. Hij liep rond tussen familieleden en vrienden, in afwachting van zijn vrouw. Toen zij in de zaal terugkwam, niet meer in haar bruidsjurk maar in reistenuue – een pastelblauw mantelpakje met heel lichte knopen en een donkerblauw hoedje – liep hij meteen naar haar toe. Lila deelde de bruidssuikers uit onder de kinderen. Ze schepte ze met een zilveren lepel uit een kristallen schaal, en daarna ging ze de tafels langs met de *bomboniere*, de cadeautjes, die ze eerst aan haar eigen familie uitdeelde en daarna aan die van Stefano. De familie Solara sloeg ze

in haar geheel over, zo ook haar broer Rino, die haar met een gespannen lachje vroeg: ‘Hou je niet meer van me?’ Ze antwoordde niet, maar gaf de bomboniere aan Pinuccia. Haar ogen stonden afwezig, haar jukbeenderen waren geprononceerder dan gewoonlijk. Toen ik aan de beurt was, reikte ze me het aardewerken mandje met de in witte tule verpakte bruidssuikers verstrooid aan, zonder zelfs maar een glimlachje van verstandhouding.

Haar onbeleefdheid had de Solaras intussen wel geïrriteerd, maar Stefano maakte het goed door ze met een heel vredelievend gezicht stuk voor stuk te omarmen, terwijl hij mompelde: ‘Ze is moe, laat haar maar.’

Hij kuste ook Rino op de wangen, maar zijn zwager maakte een ontevreden grimas en ik hoorde hem zeggen: ‘Dat is geen vermoedheid, Stè, die griet is verkeerd geboren, het spijt me voor jou.’

Stefano antwoordde ernstig: ‘Wat verkeerd is, valt te herstellen.’

Daarna zag ik hem achter zijn vrouw aan gaan, die al in de deuropening stond, terwijl het orkestje dronken klanken rondstrooide en veel mensen zich om het paar verdrongen voor een laatste groet.

Geen breuken dus, we zouden niet samen wegluchten over ’s werelds wegen. Ik stelde me voor hoe het bruidspaar in de cabriolet zou stappen. Mooi, elegant. Al heel gauw zouden ze aan de Amalfitaanse kust zijn, in een luxe hotel, en elk bloedig offensief zou in een gemakkelijk te verdrijven pruillip veranderen. Lila was niet van gedachten veranderd, helemaal niet. Ze had zich definitief van me losgemaakt en de afstand tussen ons was – zo leek me plotseling – in werkelijkheid groter dan ik had gedacht. Ze was niet ‘alleen maar’ getrouwd, ze zou niet enkel om zich aan de echtelijke rites te onderwerpen elke avond met haar man slapen. Er was iets wat ik eerder niet had gezien en wat me op dat moment overduidelijk leek. Door te buigen voor het feit dat god weet welke zakelijke overeenkomst tussen haar man en Marcello bezegeld was met het werk uit haar meisjestijd, had Lila erkend dat ze meer aan hem hechtte dan aan wie of wat dan ook. Als ze die grove belediging nú al had verteerd, had ze zich nú al gewonnen gegeven. Haar band met Stefano moest werkelijk sterk zijn. Ze hield van hem, ze hield

van hem op de manier van de meisjes uit fotoromans. Haar hele leven lang zou ze al haar kwaliteiten aan hem opofferen en hij zou dat offer niet eens zien. Hij zou de weelde aan gevoel, intelligentie en fantasie die haar kenmerkte om zich heen hebben zonder te weten wat hij ermee aan moest, die weelde zou aan hem verspild zijn. Ik ben niet in staat om zo van iemand te houden, dacht ik, zelfs niet van Nino. Ik ben alleen maar in staat mijn tijd boven boeken door te brengen. En een fractie van een seconde zag ik mezelf als het gedeukte bakje waarin mijn zusje Elisa een katje te eten had gegeven, totdat het diertje niet meer was komen opdagen en het bakje leeg en stoffig in het trapportaal was blijven staan. En op dat moment overviel me een hevig angstgevoel en was ik ervan overtuigd dat ik te ver was gegaan. Ik moet terug, zei ik tegen mezelf, ik moet doen wat Carmela, Ada, Gigliola en Lila doen. De wijk accepteren, mijn trots verbannen, mijn hoogmoed straffen, ophouden de mensen die van me houden te kleineren. Toen Alfonso en Marisa ervandoor gingen om op tijd op de afspraak met Nino te zijn, ging ik via een lange omweg om mijn moeder te vermijden naar mijn verloofde op het terras.

Ik was te dun gekleed, de zon was weg en het begon koud te worden. Zodra Antonio me zag, stak hij een sigaret op en ging zogenaamd weer naar de zee staan kijken.

‘Laten we gaan,’ zei ik.

‘Ga maar met die zoon van Sarratore.’

‘Ik wil met jou weg.’

‘Je liegt.’

‘Waarom?’

‘Omdat je me zonder ook maar *ciao* te zeggen in de steek zou laten als hij je zou willen.’

Dat was waar, maar het maakte me kwaad dat hij het zo expliciet zei, zonder op zijn woorden te letten.

‘Als je niet doorhebt dat ik hier sta te riskeren dat mijn moeder ineens aan komt zetten en ik door jouw schuld ervan langs krijg, dan wil dat zeggen dat je alleen maar aan jezelf denkt en ik je geen moer interesseer,’ siste ik hem toe.

Hij hoorde weinig dialect in mijn stem, merkte hoe lang mijn zin was, en verloor zijn kalmte. Hij gooide de sigaret weg, greep mij hard en steeds minder beheerst bij een pols en schreeuwde – een in zijn keel afgeknepen schreeuw – dat hij daar voor mij was, alleen maar voor mij en dat ik zelf tegen hem had gezegd dat hij steeds vlakbij me moest blijven, in de kerk en op het feest, ik, ja. ‘En je hebt het me zelfs laten zweren,’ rochelde hij, “zweer me,” zei je, “dat je me nooit alleen laat,” en toen heb ik een pak laten maken, en ik zit diep in de schulden bij mevrouw Solara. En om jou een plezier te doen, om te doen wat jij vroeg, heb ik nog geen minuut bij mijn moeder en broertjes en zusje gezeten, en wat is mijn beloning? Mijn beloning is dat je me *comm’a nu strunz*, als een zak, hebt behandeld. Je hebt de hele tijd met die zoon van de dichter zitten praten en me tegenover alle vrienden vernederd, je hebt me een rotfiguur laten slaan, want ik stel niets voor in jouw ogen. Want jij bent heel geleerd, en ik niet, want ik snap de dingen niet die jij zegt, en het is waar, heel erg waar, dat ik ze niet begrijp. Maar verdomme nog aan toe, Lenù, kijk naar me, kijk me aan: denk je dat je mij naar je pijpen kunt laten dansen, denk je dat ik niet in staat ben om basta te zeggen, nou, dan vergis je je. Je weet alles, maar je weet niet dat als je nu met mij door die deur gaat, als ik nu oké zeg en we samen weggaan en ik dan later ontdek dat je op school of god weet waar die klootzak van een Nino Sarratore ontmoet, dat ik je dan vermoord, Lenù, ik vermoord je, denk er daarom goed over na, laat me nu stikken, hier, meteen,’ zei hij vertwijfeld, ‘laat me maar stikken, nu, dat is beter voor je,’ en intussen keek hij me met heel grote, rooddoorlopen ogen aan. Hij opende zijn mond heel wijd terwijl hij die woorden uitsprak, hij schreeuwde ze me toe, zonder te schreeuwen, met heel donkere, wijd open neusgaten en zo’n pijn op zijn gezicht dat ik dacht dat hij zich misschien inwendig wel zeer deed. Want zulke in zijn keel, in zijn borst geschreeuwde en niet in de lucht geëxplodeerde zinnen, die zijn als stukken scherp ijzer die longen en keelholte verwonden.

Ik had die agressie op de een of andere manier nodig. De greep

om mijn pols, de angst dat hij me zou slaan, die stroom van verdrietige woorden gaven me uiteindelijk troost, hij leek hoe dan ook veel om me te geven.

‘Je doet me pijn,’ fluisterde ik.

Langzaam liet hij zijn greep verslappen, maar hij bleef me met wijd open mond aanstaren. Hem gezag geven en het gevoel belangrijk te zijn, me aan hem vastklampen; de huid van mijn pols begon paars te worden.

‘Nou, wat doe je?’ vroeg hij.

‘Ik wil bij jou blijven,’ antwoordde ik, maar bozig.

Hij deed zijn mond dicht, zijn ogen vulden zich met tranen, hij keek naar de zee om tijd te krijgen om ze terug te dringen.

Even later stonden we op straat. We wachtten niet op Pasquale, Enzo en de meisjes, we namen van niemand afscheid. Het belangrijkste was dat mijn moeder ons niet zag, en daarom maakten we ons snel uit de voeten, lopend, in het donker. Een tijdje liepen we naast elkaar, zonder elkaar aan te raken, daarna legde Antonio aarzelend een arm om mijn schouders. Hij wilde me duidelijk maken dat hij op vergeving wachtte, bijna alsof hij de schuldige was. Omdat hij van me hield, had hij besloten de uren die ik, verleidelijk en verleid, onder zijn ogen met Nino had doorgebracht als niet echt gebeurd te beschouwen.

‘Heb ik je een blauwe plek bezorgd?’ vroeg hij terwijl hij mijn pols probeerde te pakken.

Ik gaf geen antwoord. Hij kneep met zijn brede hand in mijn schouder en ik maakte een geërgerde beweging, waardoor hij zijn greep meteen verslaptte. Hij wachtte, ik wachtte. Toen hij mij dat teken van overgave opnieuw probeerde te geven, sloeg ik mijn arm om zijn middel.

4

We kusten elkaar voortdurend, achter een boom, in de portiek van een gebouw, in donkere straatjes. Op een gegeven moment namen

we een bus, daarna nog een en toen kwamen we bij het station. We liepen richting de meertjes en ook op het weinig begane pad langs de spoorweg bleven we elkaar maar kussen.

Ik voelde me verhit, ook al was mijn jurkje dun en trok de avondkou met plotselinge rillingen door mijn warme huid. Af en toe drukte Antonio zich op een donkere plek tegen me aan en omhelsde me zo vurig dat hij me pijn deed. Zijn lippen brandden en de warmte van zijn mond verhitte mijn gedachten en mijn verbeelding. Misschien zijn Lila en Stefano al in het hotel, zei ik tegen mezelf, misschien zitten ze te eten. Misschien hebben ze zich klaargemaakt voor de nacht. O, dicht tegen een man aan slapen, het niet koud meer hebben. Ik voelde Antonio's tong wild in mijn mond bewegen en terwijl hij door de stof van mijn jurk heen mijn borsten betastte, raakte ik via een broekzak zacht zijn geslacht aan.

Door sterren verlichte nevels bevleekten de donkere hemel. De geuren van mos en rotting bij de meertjes begonnen te wijken voor zoetige lentegeuren. Het gras was nat, af en toe klonk uit het water ineens een hik op, alsof er een eikel of een steentje in was gevallen, een kikker in was gedoken. We liepen een pad af dat we goed kenden, het leidde naar een groepje dode bomen met dunne stammen en slordig afgebroken takken. Een paar meter daarvandaan stond een oude conservenfabriek, een gebouw waarvan het dak was ingestort, dat nu een warboel van ijzeren balken en golfplaten was. Ik voelde een drang naar genot, iets wat van binnenuit aan me trok als een strakgespannen reep fluweel. Ik wilde dat mijn verlangen bevredigd werd, zo heftig dat het de hele dag tenietdeed. Ik voelde het verlangen jeuken, aangenaam strelen en steken in mijn onderbuik, sterker dan de andere keren. Antonio zei lieve woordjes in het dialect, hij fluisterde ze in mijn mond, in mijn hals, steeds gejaagder. Ik zweeg, ik had tijdens die ontmoetingen altijd gezwegen, ik zuchtte alleen maar.

‘Zeg dat je van me houdt,’ smeekte hij op een gegeven ogenblik.

‘Ja.’

‘Zeg het.’

‘Ja.’

Meer voegde ik er niet aan toe. Ik sloeg mijn armen om hem heen, drukte hem met alle kracht die ik in me had tegen me aan. Ik had op elk plekje van mijn lichaam gestreeld en gekust willen worden, ik voelde de behoefte om vermorzeld en gebeten te worden, geen adem meer te kunnen halen. Hij duwde me een eindje van zich af, liet zijn hand in mijn bh glijden en bleef me intussen kussen. Maar dat was me niet genoeg, die avond was het te weinig. Alle aanrakingen die er tot dan toe waren geweest, die hij me voorzichtig had opgelegd en die ik even voorzichtig had geaccepteerd, leken me nu onvoldoende, ongemakkelijk, te snel. Maar ik wist niet hoe ik hem moest zeggen dat ik meer wilde, ik had er de woorden niet voor. Bij onze geheime ontmoetingen voltrokken we altijd een stilzwijgende rite, stap na stap. Hij streelde mijn borsten, trok mijn rok omhoog, betastte me tussen mijn benen en duwde me intussen, als een signaal, tegen de verkramping van zacht vlees en kraakbeen en aders en bloed die trilde in zijn broek. Maar deze keer wachtte ik met zijn geslacht tevoorschijn halen. Ik wist dat hij mij zou vergeten, zou ophouden mij te betasten zodra ik dat had gedaan. Mijn borsten, mijn heupen, mijn billen en mijn schaamstreek zouden hem niet langer bezighouden, hij zou zich alleen nog maar op mijn hand concentreren, sterker nog, hij zou zijn hand er onmiddellijk omheen klemmen om me aan te moedigen de mijne in het juiste ritme te bewegen. Daarna zou hij zijn zakdoek pakken en die gereedhouden voor het moment waarop er een licht gerochel uit zijn keel en het gevaarlijke vocht uit zijn penis zou komen. Dan zou hij zich een beetje verdwaasd, misschien beschaamd terugtrekken en zouden we naar huis gaan. Een bekend slot, maar nu had ik een onduidelijke haast dat te veranderen: het kon me niet schelen of ik zwanger raakte zonder getrouwd te zijn, het kon me niet schelen of ik zondigde. De goddelijke bewakers daar ergens in de kosmos boven ons en de Heilige Geest, of wie dan ook in zijn plaats, lieten me koud, en dat voelde Antonio en het verwarde hem. Terwijl hij me steeds opgewondener kuste, probeerde hij herhaaldelijk mijn hand weg te trekken, maar ik verhinderde dat, duwde mijn schaam-

streek tegen de vingers waarmee hij me betastte, hard en herhaaldelijk, met lange zuchten. Toen trok hij zijn hand terug en probeerde hij zijn broek los te knopen.

‘Wacht,’ zei ik.

Ik trok hem mee naar het skelet van de oude conservenfabriek. Daar was het donkerder, beschutter, maar vol ratten; ik hoorde hun voorzichtige geritsel, ik hoorde ze rennen. Mijn hart begon te bonzen, ik was bang van die plek, van mezelf, van het heftige verlangen dat over me was gekomen om dat gevoel van een paar uur eerder – het gevoel van anders-zijn – uit mijn manier van doen en uit mijn stem te wissen. Ik wilde weer opgaan in de wijk, weer zijn zoals ik was geweest. Ik wilde mijn studie eraan geven, mijn schriften boordevol oefeningen weggooien. Waar was dat oefenen eigenlijk goed voor? Wat ik buiten Lila’s schaduw kon worden, was volslagen onbelangrijk. Wie was ik vergeleken bij Lila in haar trouwjurk, in de cabriolet, met haar donkerblauwe hoedje en pastelkleurige mantelpakje? Wie was ik hier met Antonio, stiekem, tussen roestig afval, bij het geritsel van ratten, met mijn rok tot aan mijn heupen opgetrokken, mijn broekje naar beneden, vol verlangen en angstig en schuldig, terwijl zij zich naakt en met langoureuze gelatenheid gaf, tussen linnen lakens, in een hotel met uitzicht op zee, en zich door Stefano liet ontmaagden, die diep in haar drong en haar zijn zaad gaf, haar legitiem en zonder angsten zwanger maakte? Wie was ik terwijl Antonio met zijn broek in de weer was en zijn grote mannenvlees tussen mijn benen bracht, in aanraking met mijn blote geslacht, en mijn billen omklemde terwijl hij tegen me aan wreef en hijgend heen en weer bewoog? Ik wist het niet. Ik wist alleen dat ik niet degene was die ik op dat moment wilde zijn. Het was me niet genoeg dat hij tegen me aan wreef. Ik wilde gepenetreerd worden, ik wilde als Lila terug was tegen haar kunnen zeggen dat ik ook geen maagd meer was. Wat jij doet, doe ik ook, het zal je niet lukken mij achter je te laten. Daarom klemde ik mijn handen om Antonio’s hals en kuste ik hem. Ik ging op mijn tenen staan, zocht zijn geslacht met het mijne, ik zocht het zonder iets te zeggen, op het gevoel. Hij merkte het en hielp wat met zijn

hand, ik voelde hem een heel klein beetje naar binnen komen. Er ging een schok door me heen van nieuwsgierigheid en angst. Maar ik voelde ook dat hij moeite deed om te stoppen, om zichzelf te verhinderen door te duwen met alle felheid die een hele middag in hem had gesmeuld en vast en zeker nog smeulde. Hij wil ophouden, realiseerde ik me, en ik drukte me tegen hem aan om hem over te halen door te gaan. Maar met een lange zucht duwde Antonio me van zich af en zei in het dialect: ‘Nee, Lenù, dit wil ik doen zoals je dat doet als je getrouwd bent, niet zo.’

Hij greep mijn rechterhand, bracht die met iets van een onderdrukte snik naar zijn geslacht en toen berustte ik er maar in hem te bevredigen.

Later, toen we bij de meertjes wegliepen, zei hij, niet op zijn gemak, dat hij me respecteerde en me niet iets wilde laten doen waar ik later spijt van zou krijgen, niet op die plek, niet op die vieze en achteloze manier. Hij zei het alsof hij degene was geweest die te veel had gewaagd, en misschien dacht hij ook echt dat het zo was. Ik zei geen woord, het hele stuk naar huis niet; opgelucht zei ik hem gedag. Toen ik op de voordeur klopte, deed mijn moeder open, en terwijl mijn broertjes en zusje tevergeefs probeerden haar tegen te houden, begon ze me te slaan, zonder geschreeuw, zonder ook maar iets van een verwijt. Mijn bril kwam op de vloer terecht en meteen gilde ik, met wrange vreugde en zonder ook maar een zweempje dialect in mijn woorden: ‘Zie je wat je hebt gedaan? Je hebt mijn bril gebroken en nou kan ik door jouw schuld niet meer werken en niet meer naar school!’

Mijn moeder verstijfde, de hand waarmee ze me sloeg bleef zelfs in de lucht hangen, als het blad van een bijl. Elisa, mijn zusje, raapte de bril op en zei zachtjes: ‘Hier, Lenù, hij is niet kapot.’

5

Er kwam een moeheid over me die maar niet voorbij wilde gaan, hoeveel ik ook probeerde te rusten. Voor het eerst spijbelde ik. Ik